કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જુકૃયુ,
તરઘડિયા (રાજકોટ–૧)

1. **સ્થાપના વર્ષ (આઈ.સી.એ.આર પત્ર ક્રમાંક):** F.No.8(1)/2002-AE-II(pl.), તા. ૦૫ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૪
2. **કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રનું સ્થાન:** કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, તરઘડિયા (રાજકોટ) રાજકોટ શહેરથી ૧૪ કિમી ઉત્તર-પૂર્વમાં રાષ્ટ્રીય હાઇવે નં. ૮-બી પર આવેલું છે. આ સ્થળ ૨૦૦-૧૭' ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૭૦૦-૪૮' પૂર્વ રેખાંશ પર અને સરેરાશ સમુદ્ર સપાટીથી ૧૩૭.૭ મીટરની ઊંચાઈ પર આવેલું છે.
3. **કેવીકે કાર્યક્ષેત્ર:** રાજકોટ જિલ્લાના રાજકોટ, જસદણ, પડધરી અને વિંછીયા તાલુકાઓ.
4. **કેવીકે ના મેન્ડેટસ:** ટેકનોલોજી મૂલ્યાંકન, નિદર્શનના ઉપયોગ અને ક્ષમતા વિકાસ માટે

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રના સામાન્ય ઉદ્દેશો :

(૧) સ્થાનિક પરિસ્થિતિને અનુરૂપ ટકાઉ ખેત પધ્ધતિઓ વિકસાવવા સારું કૃષિ તજજ્ઞતાઓની "ઓન ફાર્મ ટેસ્ટીંગ" (ઓ.એફ.ટી.) દ્વારા ચકાસણી કરવી.

(૨) ખેતી સંશોધનની અધતન માહિતીથી જે તે કાર્યક્ષેત્રના વિસ્તરણ કાર્યકરોને જાણ કરવા તાલીમનું આયોજન કરવું. (ટ્રેનીંગ ઓન એગ્રીકલ્ચરલ ટેકનોલોજી)

(૩) ખેડૂતો, ખેત મહિલાઓ અને ગ્રામીણ યુવાનો માટે "કાર્ય દ્વારા શિક્ષણ" (લર્નિંગ બાય ડુઈંગ) અને "પ્રત્યક્ષ જોઇને માનવું" (સીઈંગ બાય બીલીવિંગ) ઉપર ભાર મુકીને ટૂંકા તેમજ લાંબા ગાળાની કૃષિ અને તેને સલગ્ન વ્યવસાયો માટે વ્યવસાયિક તાલીમોનું આયોજન કરવું જેથી પાક ઉત્પાદકતા અને સ્વરોજગારી વધારી શકાય.

(૪) વિવિધ પાકોની કૃષિ તજજ્ઞતાઓ અંગેના પ્રતિભાવો તેમજ તેની ઉત્પાદકતાની વિગતો જાણવા સારું ખેડૂતોના કે ખેતરે પ્રથમ હરોળનાં નિદર્શનો (એફ.એલ.ડી.) ગોઠવવા.

(૫) કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર બે દાયકા જે તે જીલ્લામાં એગ્રીકલ્ચરલ અને ગામડાઓ માટે નોલેજ હબ (જ્ઞાનના ભંડાર) માટે કામ કરે છે.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રની વિશેષ કામગીરી :

કૃષિ સાથે સંકળાયેલ અન્ય સંસ્થાઓ જેવી કે જીલ્લા પંચાયત, ખેતીવાડી ખાતું, બાગાયત ખાતું, દૂધ ઉત્પાદન સંઘ, પશુપાલન ખાતું, લઘુ કુટીર ઉદ્યોગ, વન વિસ્તરણ વિભાગ, જમીન સરક્ષણ વિભાગ, રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો, સહકારી મંડળીઓ, બિનસરકારી કૃષિ વિષયક સંસ્થાઓ જેવી કે પર્યાવરણ કેન્દ્ર વગેરે સાથે જોડાણ કરવામાં આવે છે. અને વખતોવખત તેમના સાથ સહકારથી કૃષિ વિજ્ઞાન રિલાયન્સ ફાઉન્ડેશન વગેરે કેન્દ્રનાં ઉદ્દેશો સફળ બનાવવા માટે કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે છે.

વૈજ્ઞાનિક સલાહકાર સમિતિ અને વિભાગીય તેમજ રાષ્ટ્રીય વર્કશોપમાં થયેલ ચર્ચાની ફલશ્રુતિ મુજબ ભાવિ કાર્યક્રમ તૈયાર કરી તેનો અમલ કરવામાં આવે છે.

5. દત્તક લીધેલા ગામો:

ક્રમ	તાલુકાનાં નામ
૦૧	રાજકોટ
૦૨	જસદણ
૦૩	વિંછીયા

6. ફેકલ્ટી માહિતી : (કેન્દ્ર ખાતે ફરજ બજાવતા તમામ સ્ટાફ)

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	વિષય	અનુભવ	પાસપોર્ટ ફોટો
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૦૧	ડૉ. એમ. એમ. તળપદા	વરિષ્ઠ વૈજ્ઞાનિક અને વડા	જનીન અને પાક સંવર્ધન	૩૦ વર્ષ	
૦૨	ડૉ. એમ. એમ. તાજપરા	વિષય નિષ્ણાંત	પશુ વિજ્ઞાન	૧૯ વર્ષ	
૦૩	ડૉ. એમ. એલ. પટેલ	વિષય નિષ્ણાંત	પાક સંરક્ષણ	૧૦ વર્ષ	
૦૪	ડૉ. જે. એન. ઠાકર	વિષય નિષ્ણાંત	બાગાયત	૧૯ વર્ષ	
૦૫	શ્રી ડી. પી. સાનેપરા	વિષય નિષ્ણાંત	કૃષિ ઈજનેર	૩૦ વર્ષ	
૦૬	શ્રીમતી એચ. એચ. પડસુંબીયા	વિષય નિષ્ણાંત	ગૃહ વિજ્ઞાન	૧૯ વર્ષ	
૦૭	એ. બી. ડાભી	પ્રોગ્રામ આસિસ્ટન્ટ	બી.એસસી. એગ્રી	૧૨ વર્ષ	
૦૮	કુ. આર. ટી. પાડલીયા	કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામર	કમ્પ્યુટર	૧૭ વર્ષ	
૦૯	એમ. ડી. વાછાણી	એકાઉન્ટન્ટ/ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ	-	૨૯ વર્ષ	

7. કેવીકે જમીન ઉપયોગ પેટર્ન

૧. વહીવટી મકાન: ૨.૮૭ હેક્ટર

૨. ઈન્સ્ટ્રકશનલ ફાર્મ: ૧૯૦૫૯ હેક્ટર

૩. નિદર્શન એકમ: ૦.૫૦ હેક્ટર

૪. સ્ટાફ ક્વાર્ટર્સ: ૦.૦૪ હેક્ટર

8. કેવીકેના વિવિધ નિદર્શન એકમો

૧. સોલાર વોટર પમ્પિંગ સિસ્ટમ
૨. બાયોગેસ પ્લાન્ટ
૩. ફાર્મ ઓજાર નિદર્શન
૪. વર્મી-કમ્પોસ્ટ યુનિટ
૫. ફાર્મ વેસ્ટ કમ્પોઝિશન
૬. એન્ટોમોફેગસ પાર્ક
૭. પાક કૌતુકાલય
૮. કિચન ગાર્ડન
૯. પ્રાકૃતિક ખેતી

9. કેવીકે ખાતે ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ

૧. તાલીમ ખંડ
૨. પ્રોસેસિંગ યુનિટ
૩. ઇમ્પ્લીમેન્ટ શેડ
૪. સ્ટાફ ક્વાર્ટર્સ
૫. સ્ટોર રૂમ
૬. સીડ હબ ગોડાઉન
૭. ફાર્મ ગોડાઉન
૮. જમીન અને જળ પરીક્ષણ પ્રયોગશાળા
૯. મીની જમીન પરીક્ષણ કીટ

10. જીલ્લામાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા યોગ્ય વિષયો

ક્રમ	પાક/ઉદ્યોગ	ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા યોગ્ય વિષયો
૦૧	મગફળી, તલ વગેરે	ભલામણ કરેલ સૂકી ખેતીની તકનીકો અપનાવીને અને મૂલ્યવર્ધન માટે જાગૃતિ લાવીને મુખ્ય પાકોની ઉત્પાદકતામાં વધારો કરવો.
૦૨	જળ સંરક્ષણ	જમીનમાં ભેજનું સંરક્ષણ અને વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ, કાર્બનિક ખાતર માટે કપાસના ડાળખાનો ઉપયોગ.
03	કપાસ	કપાસના ખેડૂતોને ઉત્પાદન ખર્ચ ઘટાડવા માટે સંકલિત જીવાત વ્યવસ્થાપન અને સંકલિત પોષણ વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિઓ અપનાવવા માટે પ્રેરિત કરવા.
૦૪	શુષ્ક વિસ્તારના ફળો	શુષ્ક બાગાયતી ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવું.
૦૫	સૂક્ષ્મ સિંચાઈ	સૂક્ષ્મ સિંચાઈ પદ્ધતિઓ દ્વારા પાણીનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ, પાણી સંગ્રહ માળખું અને પાણી સંરક્ષણ તકનીકો.
૦૬	સેન્દ્રિય ખેતી	સુધારેલી ટેકનોલોજી દ્વારા સેન્દ્રિય ખેતીમાં વધારો.
૦૭	પશુધન ઉત્પાદન	યોગ્ય ખોરાક અને સંવર્ધન વ્યવસ્થાપન દ્વારા દૂધાળા પશુઓની ઉત્પાદકતામાં વધારો.
૦૮	મહિલા સશક્તિકરણ	કૌશલ્યલક્ષી આવક ઉત્પન્ન કરતી પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સ્વરોજગારી પૂરી પાડવી
૦૯	કૃષિ	યુવાનોમાં ખેતીને વ્યવસાય તરીકે અપનાવવા માટે રસ કેળવવો.
૧૦	બાગાયત	યોગ્ય ગ્રેડિંગ, પ્રોસેસિંગ, માર્કેટિંગ દ્વારા કૃષિ ઉત્પાદનમાં મૂલ્યવર્ધન
૧૧	પાક મૂલ્યવર્ધન	લણણી પછીના નુકસાનને ઓછું કરવું અને યોગ્ય સંગ્રહ માટે જાગૃતિ ફેલાવવી.
૧૨	સ્વરોજગાર લક્ષી પ્રવૃતિઓ	ગ્રામીણ યુવાનોમાં સ્વરોજગારી અને કૌશલ્યલક્ષી આવક ઉત્પન્ન કરતી પ્રવૃત્તિઓ.
૧૩	પોષણ વ્યવસ્થાપન	બાળકો અને સગર્ભા સ્ત્રીઓમાં પોષણની કાળજી અને મહત્વ.

11. કેવીકે દ્વારા આયોજિત તાલીમ:

ક્રમ	ટ્રેનીંગનો પ્રકાર	કોર્સની સંખ્યા	સહભાગીઓની સંખ્યા		
			પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
વર્ષ: ૨૦૨૫					
૦૧	કેન્દ્રીય તાલીમ	૨૬	૫૩૯	૧૨૫	૬૬૪
૦૨	ક્ષેત્રીય તાલીમ	૩૪	૫૨૫	૨૩૬	૭૬૧
૦૩	ગ્રામીણ યુવાન	૧	૦	૨૯	૨૯
૦૪	વિસ્તરણ કાર્યકર્તાઓ	૩	૯૭	૪૯	૧૪૬
૦૫	વ્યાવસાયિક	૨	૨૯	૨૫	૫૪
૦૬	અન્ય સંસ્થા સાથે	૬	૮૯	૯૮	૧૮૭
૦૭	સંયુક્ત	૫	૧૦૬	૩૨	૧૩૮
૦૮	અન્ય	-	-	-	-

12. કેવીકે દ્વારા લેવાયેલ પ્રથમ હરોળ નિદર્શન:

ક્રમ	એફએલડી	કુલ એફએલડી	લાભાર્થીઓ
વર્ષ: ૨૦૨૫			
૦૧	ખરીફ	૪૦	૪૦
૦૨	રબી	૩૦	૩૦
૦૩	ઉનાળુ	૩૦	૩૦
૦૪	પશુ પાલન	૯૦	૯૦
૦૫	અન્ય	-	-

13. કેવીકે દ્વારા યોજાયેલ ઓન ફાર્મ ટ્રાયલની વિગતો:

ક્રમ	ઓન ફાર્મ ટ્રાયલનું શીર્ષક
વર્ષ: ૨૦૨૫	
૦૧	જીરામાં લાઇનમાં વાવવાની રીત સાથે ટપક સિંચાઈનું પરફોર્મન્સ
૦૨	ટામેટાની નવી વિકસિત જાત ગુજરાત ટમેટા-૬નો પાનનો કોકડવાનો રોગ અને ઉત્પાદન પર પ્રતિભાવ
૦૩	કપાસમાં સાંકળા ગાળે વાવેતર ખેતી પદ્ધતિ
૦૪	ચણામાં પ્રાકૃતિક ખેતી
૦૫	ભેંસમાં દૂધ ઉત્પાદન વધારવા માટે ચીલેટેડ મિનરલ મિશ્રણ, બાયપાસ પ્રોટીન અને બાયપાસ ચરબી
૦૬	સંકર ગાયના પ્રદર્શન પર આરોગ્ય વ્યવસ્થાપનની અસર

14. કેવીકેની અન્ય વિસ્તરણ પ્રવૃતિઓ:

ક્રમ	પ્રવૃતિનું નામ	કુલ પ્રવૃતિઓ	લાભાર્થીઓ
૧	૨	૩	૪
વર્ષ: ૨૦૨૫			
૧	સલાહકાર સેવા	૬૫૦	૮૭૪
૨	ડાયાગ્નોસ્ટીક સર્વિસ	૧૪	૪૧
૩	ખેડૂત દિન	૭	૧૦૫
૪	જૂથ ચર્ચા	૬	૪૯
૫	કિશાન ગોષ્ઠી/ પરીસવાદ	૩	૩૭૦
૬	ફિલ્મ શો	૩	૯૪૬
૭	કિસાન મેળો	૩	-

૧	૨	૩	૪
૮	પ્રદર્શન	૩	૯૬૯
૯	વૈજ્ઞાનિકોની ખેડૂતોના ખેતરની મુલાકાત	૨૮	૭૫
૧૦	પશુ આરોગ્ય શિબિરો	૨	૯૪
૧૧	મેથડ નિદર્શનો	૧૦	૮૯
૧૨	પીએમ કિસાન સન્માન સંમેલન	૩	૧૫૯૪
૧૩	સ્વચ્છતા હી સેવા હેઠળ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ	૧૭	૯૧૧
૧૪	આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસની ઉજવણી	૧	૩૨
૧૫	આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની ઉજવણી	૧	૧૭
૧૬	૭૮મા સ્વતંત્ર દિવસની ઉજવણી	૧	૩૫
૧૭	ટેકનોલોજી સપ્તાહની ઉજવણી	૧	૩૩૯
૧૮	કિસાન દિવસની ઉજવણી	૧	૧૨૭
૧૯	પોષણ માહની ઉજવણી	૧	૮૭
૨૦	ખેડૂતોના ખેતરમાં મોબાઈલ ચોપરનું પ્રદર્શન	૩	૧૯
૨૧	પાર્થેનિયમ સપ્તાહ ઉજવણી	૧	૩૨
૨૨	વિકસિત કૃષિ સંકલ્પ અભિયાન માં સહભાગી	૧	૪૨૮૬
૨૩	પીએમ ધન ધન્ય કૃષિ યોજના (PMDDKY) પર જીવંત પ્રસારણ કાર્યક્રમ	૧	૧૫૧
૨૪	ન્યુઝ કવરેજ	૧૨	-
૨૫	રેડિયો ટોક	૫	-
૨૬	ટીવી ટોક	૧	-

15. કેવીકે રીસર્ચ અને ઈમ્પેક્ટ સ્ટડી:

1. Assessment of Large-Scale Demonstration of Best Practices to Enhance Cotton Productivity in Rajkot District

16. ખેડૂતોની સફળગાથા:

વર્ષ: ૨૦૨૫

પ્રાકૃતિક ખેતી અને પશુપાલન

ખોયાણી કેશુભાઈ રામજીભાઈ

ગામ:- પીપલાણા, તા:- કોટડા સાંગાણી, જી. રાજકોટ (ગુજરાત)

નામ	ખોયાણી કેશુભાઈ રામજીભાઈ
ઉંમર	૬૨
અભ્યાસ	ધોરણ-૫ પાસ
વ્યવસાય	પ્રાકૃતિક ખેતી અને પશુપાલન
કાયમી સરનામું	ગામ:- પીપલાણા, તા:- કોટડા સાંગાણી, જી. રાજકોટ (ગુજરાત)
ખેતીલાયકની જમીન	૧.૫૭ (હે.)
પિયતનું સાધન	ટ્યૂબવેલ દ્વારા

નવીન અભિગમ અપનાવેલ:

પ્રાકૃતિક ખેતી દ્વારા ઉત્પાદિત થયેલ શરૂઆતમાં, હળદર ૧૫૦ રૂપિયા પ્રતિ કિલો નું વેચાણ કરેલ,તદુપરાંત મરચું પણ ૩૦૦ રૂપિયા પ્રતિ કિલો થી લઇ ૬૦૦ રૂપિયા સુધીનું નું વેચાણ કરેલ.

જે અમોએ પીપલાણા ગામના રહીશો / ગ્રાહકો તેમજ રાજકોટ ખાતેના ગ્રાહકોને પેકિંગ કરી (મુલ્ય વર્ધન કરેલ) વર્ષ ૨૦૧૬ થી લગાતાર આજદિન એટલે કે વર્ષ-૨૦૨૫-૨૬ સુધી ગુજરાત ઓર્ગેનિક પ્રોડક્ટસ સર્ટિફિકેટ એજન્સી મારફત ઇન્સ્પેકશન કરાવ્યા બાદ જ વેચાણ કરી રહ્યા છીયે. જેથી દર વર્ષે અમારા ગ્રાહકો વધતા રહ્યા છે તેમ ગુણવત્તાને ધ્યાને લઇ ભાવ પણ વધુ મળી રહ્યો છે.

અમોએ અપનાવેલ પ્રાકૃતિક ખેતી પદ્ધતિના વિવિધ ઘટકોથી ઉપયોગમાં લેવાતા પેદા કરેલ ઉત્પાદકો દ્વારા માનવ સ્વાસ્થ્ય સારું રહે અને તંદુરસ્તી જળવાઈ રહે જે જૂની ખેતીમાં રાસાયણિક ખાતરો અને ઝેરી જંતુનાશકોથી લાભ થતો નથી. ઉપરાંત આવક પણ ઘણી સારી મળી રહે છે, જમીનનું બંધારણ તેમજ ફળદ્રુપતામાં સારો વધારો થાય છે.

આવકની વિગતો (અ)

વર્ષ	પશુઓની કુલ સંખ્યા	દુઝણા પશુઓની સંખ્યા	વર્ષ દરમિયાન કુલ આવક	વર્ષ દરમિયાન થયેલ કુલ ખર્ચ	દુઝણા પશુ દીઠ નફો
૨૦૨૧-૨૨	૦૮	૦૪	૩,૪૧,૦૦૦	૧,૯૫,૦૦૦	૧,૪૬,૦૦૦
૨૦૨૨-૨૩	૧૦	૦૬	૩,૬૫,૦૦૦	૧,૭૮,૦૦૦	૧,૮૭,૦૦૦
૨૦૨૩-૨૪	૧૪	૦૮	૩,૯૦,૦૦૦	૨,૧૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦

આવકની વિગતો (બ)

વર્ષ	પાક	ઉત્પાદન (કિ.ગ્રા./હે.)	આવક (રૂપિયા/હે.)	ખર્ચ (રૂપિયા/હે.)	કુલ નફો (રૂપિયા/હે.)
૨૦૨૧-૨૨	હળદર	૩૮૭૫	૧૧,૬૨,૫૦૦	૮,૮૭,૫૦૦	૧૪,૧૮,૭૫૦
	મરચું	૩૮૧૮	૧૧,૪૩,૭૫૦		
૨૦૨૨-૨૩	હળદર	૪૨૫૦	૧૪,૮૭,૫૦૦	૮,૫૦,૦૦૦	૨૮,૫૯,૩૭૫
	મરચું	૪૪૪૩	૨૨,૨૧,૮૭૫		
૨૦૨૩-૨૪	હળદર	૪૦૧૨	૧૪,૦૪૩૭૫	૯,૦૬,૨૫૦	૩૦,૮૫,૬૨૫
	મરચું	૪૩૧૨	૨૫,૮૭,૫૦૦		

17. કોન્ટેક્ટ: ડૉ. એમ. એમ. તળપદા, મો: ૭૯૮૪૪૭૫૦૨૫

Email: kvktarghadia@jau.in